

Side, og at de Indrømmelser, der ere gjorte — og som særlig angik og navnlig have forandret mit Forslag i bestemt at præcisere de finansielle Goder og den Udstrækning, hvori de ere givne til private Seminarier — disse Indrømmelser vilde man ikke staa ved — saaledes forstod jeg det i det mindste — dersom man ikke kunde vente, at dette Ting paa dette Hovedpunkt søjede sig efter det andet Tings Opfattelse. Naar nu jeg, som altsaa med Hensyn til denne Sag kan sige, at jeg fra Begyndelsen har indtaget et upartist Standpunkt, fordi jeg kan se Fordelelene ved begge Sider, skulde give et Raad om denne Sag, vilde jeg sige: Viager der virkelig saa stor en Realitet bag ved denne Forskel? Det er mig umuligt at se det. Rent formielt viser den ringe Betydning af den Divergens, der er til Stede mellem Ansøvelserne, sig jo deri, at saaledes, som Lovforslaget er formet, vil den Opfattelse, som har villet have Eksamenkommissionen, kunne gennemføres uden at forandre Lovens Bygning i allermindste Maade, blot ved at forandre et Par Steder i § 6, blot ved i Realiteten at gøre denne Forandring, at medens det nu efter Lovforslaget er Læreren ved Seminarier, der er Eksaminator, og den bestillede Censur, der er Censur, saa bleve disse to Roller forandrede saaledes, at det blev Læreren, der blev Censur, og den af Ministeriet bestillede Mand, der blev Eksaminator. Alt andet, Stedet, hvor Eksamen skulde afholdes, Medvirksomhed af Seminarielæreren — der jo nu er forbudt allerede efter Loven af 1857 — alt det vilde blive uforandret. Det er kun en Forandring af Rollesfordelingen. Og nu er det mig umuligt at se, at det kan have nogen væsentlig Indflydelse med Hensyn til de forskellige Ulemper, man venter af det ene, og de Fordele, man venter af det andet, om man indretter sig paa den ene eller den anden Maade, naar man med Hensyn til Censurkommissionen eller Censurerne — det er jo et Punkt, hvor Landstinget har forandret Udfaldet — mener, at det kan volde Konflitter at gøre Forandring. Naar det siges, at Censurerne komme til at censurere ikke blot Eleverne, men ogsaa Lærerne, ser jeg ikke, at en Censur over Lærerne undgaaes ved at forandre Censurerne til en Eksamenkommission, da jo dog Eksaminator, naar Eleven ikke kan præstere bedre Svar paa de Spørgsmaal, der stilles ham, mange Gange maa erklære, at det ikke er Elevens Skyld, men Læreren. Denne Erklæring vil han i mange Tilfælde komme til at afgive, thi idet han naturligt kommer til at afgive Beretning til Ministeriet om

Udfaldet af Eksamen, han har været til Stede ved, vil han i paakommende Tilfælde nødvendigvis ogsaa udtale det for Ministeriet. Denne Censur er uundgaaelig, hvad enten man bruger den ene eller den anden Form, og naar det af det ærede Medlem, som sidst havde Ordet, befrægtedes, at der skulde være mere Fare for Ensformighed eller Uniformitet over hele Linien, ved at ordne det som Censurkommission end ved at ordne det som Eksamenkommission, saa er det mig heller ikke muligt at se, hvorledes Censurkommissionen skal kunne fremtvinge ved sin Optræden og sin Handlemaade en større Ensformighed end Eksamenkommissionen. Jeg ser ikke, at det kan gøre fra eller til. Hvad særlig angaar dem, der nu tage stærkt Ordet for og med Forsærlighed dvæle ved den Tanke, at man skulde bevare Eksamenkommissionen, saa vil jeg sige, at Ministeriets Konsulent i Stolesager, som ganske vist staar paa det Standpunkt: Lad os dog endelig bevare Eksamenkommissionen, efter at Udarbejdelsen havde fundet Sted, erkendte, at saaledes som Stillingen var med Censurerne, saa han ikke, at det kunde gøre noget væsentligt Indbæb i de Goder, som han fortrinsvis lagde Vægten paa ved Bevarelsen af Eksamenkommissionen; thi i saa Fald vilde disse Goder i det væsentlige kunne bevares. Derfor finder jeg, at Realiteten er saa lille. Derfor vil jeg sige, ligesom jeg vilde have sagt i det andet Ting under andre Forhold, hvis der havde været større Uenighed derom i det andet Ting, end der virkelig var: Skru ikke dette Punkt op til en for stor Højde. Vi kunne — vilde jeg have sagt — lige saa godt beholde Eksamenkommissionen, thi Seminarielærernes hele Stilling vil alligevel ved Loven blive en saadan, at de ikke kunne skydes ud, som den nuværende Lovgivning gør. Og ligesom jeg vilde have sagt det, hvis Forholdene havde ført til, at jeg i den Retning maatte se den endelige Løsning, saaledes siger jeg omvendt nu, at der er ikke efter min Overbevisning Grund for dem, der holde paa Eksamenkommissionen, til at tillægge det saa stor en Vægt. Det væsentlige, Ligeligheden, som naturligtvis bør være til Stede, Ligeligheden over hele Linien i Bedømmelsen, vil opnaas; og Ulemperne tror jeg ikke, ville være større. Den Ubehagelighed, som det kan være for Seminarielærerne at have de paagaeldende som Censurer, vil, saa vidt jeg kan se, ikke være større, end om de havde dem som Eksaminatorer. Derfor vil jeg nødig tro, at dette Punkt skulde blive Anstødsstenen. Jeg ser ikke, at Forskellen kan være saa stor, at det ikke maatte kunne